

>> *Mariano Anglada i Camps (can Mallerac, 1941).*

Mariano Anglada i Camps

Per les galeries del record. Les mines de Surroca

En Florenci Crivillé em dona el telèfon d'en Mariano Anglada i Camps, un home corpulent, de cabells grisos, ulls foscos i mirada viva i franca. Va ser miner des dels 14 als 25 anys. Perquè el seu pare també n'era. Perquè, arribat el moment, va preferir continuar a la mina com a quinto que fer el servei militar a Sidi Ifni. «Aquí, als anys quaranta, hi havia hagut fins a 300 quintos treballant. El carbó es considerava material de guerra».

Va néixer l'any 1941, a can Mallerac. Eren quatre germans. A 12 anys anava amb el ramat cap a Tregurà, a Fontlletera, i s'hi estava un parell de mesos. Molts miners combinaven la feina a la mina amb la feina de pagès.

Als anys cinquanta del segle passat les mines d'Ogassa-Surroca vivien el final del cicle productiu. El 2017 farà cinquanta anys del seu tancament. El 1900 hi havien viscut 1.578 persones. Una dècada abans, el 1890, se n'extreien 47.000 tones de carbó. Al s. XIX hi havia hagut una fàbrica de pans de carbó, que ara ha d'acollir el Museu del Miner. En Mariano, de petit, hi jugava. La mainada s'amagava entre les

calderes de ferro colat i les turbines, abandonades des de feia anys. Quan en Mariano va començar a treballar a la mina encara hi havia 140 miners que «anaven seguint el carbó». S'hi posaven a les 6 del matí i fins a les 2 del migdia. El torn de tarda era de 2 a 10 de la nit. I el dissabte treballaven. Abans de 1955 les condicions eren encara pitjors. «Si vols calés els has de suar. A la mina cobrava 700 pessetes la quinzena. Tenies un *cupò* de vagonetes i treballàvem a preu fet. Per cada vagoneta de més que omplíem de pissarra ens donaven 20 pessetes, i per cada vagoneta de més de carbó, 50. Als 25 anys me'n vaig anar a treballar a Campdevàrol, a la Farga, i la primera setmana en vaig cobrar 1.050».

Els miners començaven fent de sagal, de peó. Quan ja n'havien après

«Als anys quaranta, hi havia hagut fins a 300 quintos treballant. El carbó es considerava material de guerra»

passaven a fer de picador i arrencaven el carbó. Duïen un llum de carbur per veure-s'hi. Treballar amb un llum de flama només era possible perquè a les mines de Surroca ja no s'obrien galeries noves, res no era verge. Això tenia avantatges i desavantatges. No hi havia perill que sortís grisú, aquest gas inodor i incolor que, en contacte amb una flama o amb una espurna, explota. La llista de miners morts pel grisú és llarga. A la mina la Concòrdia, a Fígols, van morir-ne 30 l'any 1975. El desavantatge és la poca consistència del terreny, «el país», com en diu en Mariano. «Passàvem per un país que havia estat mogut i era esquerdat. Teníem més perill. Els estibadors havien d'anar més al *tanto* perquè el terreny *apretava* més. Era més fàcil que es despregués. Un país verge és més fort. Quan el país *apreta* veus que les fustes de les tibes o els capells, de roure, es comencen a doblegar. S'han de canviar. O has de marxar per un altre cantó». Els estibadors tenien molt d'ofici. «No necessitaven brúixola. Feien un pou d'una galeria a una altra i no s'equivocaven pas».

>> *Les mines de Surroca a Ogassa (Ripollès).*

>> *Mariano Anglada, a la fàbrica dels pans, seu del futur Museu del Miner d'Ogassa-Surroca.*

JUDIT PUJADÓ > TEXT I FOTOS

ADREÇA WEB
PER ESCOLTAR
L'ENTREVISTA
goo.gl/qCrccg

El ventre del Pirineu és ple de carbó. En Mariano s'hi ha fixat: un cop va anar les mines de Fígols, i també va veure el negre lluent del carbó quan feien el túnel del Cadí. I a Gósol. Carbó a pertot. «A Surroca hi havia la mina Dolça, la del Pinter, la del Rossinyol, la del Faig, que era a cel obert... Allà hi havia una estació i dues vies per on baixaven les vagonetes fins a Toralles, que és on arribava el tren». Per una via baixaven les vagonetes plenes i, amb el pes de les plenes, feien pujar les buides. Per frenar-les havíem de ficar una cala dins dels forats de les rodes».

A la Farga guanyava més. Els miners conviuen amb la silicosi, però el fum i la humitat de la Farga li van provocar una sinusitis crònica. «De jove ets valent i no et cuides. Tenia maldecap? Aspirina! Vaig haver de plegar». Es va casar i va tenir dos fills, en Gerard i l'Albert. A 56 anys es va haver de jubilar.

—No va tenir por, dins la mina?
—li demano.

—Un cop, sí. *Cribàvem* carbó. Teníem dos pous, un al costat de l'altre. El carbó fi anava per un can-

tó i la pissarra per l'altre. El carbó va quedar encallat dos metres abans d'arribar al carreró. El fèiem baixar amb una perxa. Jo era a dalt i es va esclavissar. Si l'encarregat, que era a baix, en lloc de tancar hagués obert, no hauria pogut sortir i m'hauria *afogat*. No hi he pas pensat mai, en la mort. T'ho dic en *sèrio*. No vull pas morir. El que sí que he pensat moltes vegades és de quedar impossibilitat».

Les galeries de la vida són també complexes. L'esforç continuat li ha passat factura. «Vaig tenir un *paro* cardíac a les mans del metge. Vaig caure fulminat. Era mort. Em van reanimar, però em van trencar tres

«Quan van plegar les mines va ser un *sálvese quien pueda*. No va quedar res. Tot abandonat. Ara han començat a fer el museu i no tenim res, ni llums de carburo»

costelles. Em van fer un bypass. Ara prenc 13 pastilles cada dia».

Després de cotitzar 41 anys cobra 670 euros de pensió. S'estima Surroca. «Aquí vaig néixer. La terra és la terra». Cada dia surt a caminar cinc o sis quilòmetres per aquestes muntanyes. Ara que diuen que cal reindustrialitzar el país. Ara que sembla també que farem una república catalana. «Catalans de la ceba —diu en Mariano—. Per la independència». I li lluen els ulls.

A la boca de la Mina Dolça brolla l'aigua d'una font. Abans, aquí, tot eren vies i vagonetes i estibes de fusta. Ara l'aigua corre per la galeria, i ens mulla els peus quan hi entrem. «Quan van plegar les mines va ser un *sálvese quien pueda*. No va quedar res. Tot abandonat. Ara han començat a fer el museu i no tenim res, ni llums de *carburo*». De la memòria de les mines d'Ogassa-Surroca només en queden tres guardians: en Mariano, en Ramon Colomer, que viu a Llanars, i l'Esteve Coll i Carles, que viu a Sant Joan de les Abadesses.

JUDIT PUJADÓ

Dossier

La cervesa gironina

Els primers i els últims
afusellats del franquisme

Joan Masferrer, el fotògraf ganxó a les Filipines

Edita: Diputació de Girona | Fundada el 1856 | Segona Època

REVISTA DE GIRONA

NÚMERO ACTUAL

NÚMEROS ANTERIORS

HEMEROTECA

NORMES DE REDACCIÓ

PUNTS DE VENDA

Crèdits Contacte

Indrets medievals oblidats

El dossier sobre indrets medievals oblidats d'aquesta edició de la revista lliga prou bé amb el reportatge que, al número 254, Elvis Mallorquí va dedicar a una cellera medieval, la que als segles XIII i XIV hi havia a l'entorn de la capella de Santa Maria de Montnegre, a Quart. «En aquestes celleres o sagreres s'aplegaven sobretot sitges per conservar els cereals i cellers especialitzats en l'emmagatzematge de vi, fins al punt que als bisbats d'Elna i Girona la paraula *cellera* ha acabat designant aquests nuclis eclesials», explica Mallorquí.

Pel que fa a l'entrevista de David Pagès a Til Stegmann, «l'alemany més català», es pot complementar amb la biografia de Karl Faust que Josep Maria Camarasa va escriure al 275. A més de ser, com Stegmann, un català d'adopció, el creador del jardí botànic Marimurtra de Blanes va ser un mecenes decisiu per a alguns naturalistes catalans víctimes de la vesània franquista i per a algunes figures emergents de les ciències de la vida durant els anys més difícils de la postguerra civil a casa nostra.

El reportatge d'Isabel Juan i Rosa M. Gil sobre la recuperació de l'antic hospital de Santa Caterina és una bona oportunitat per rellegir el text que Josep Pujol va dedicar al centre al número 280, que incloïa versos com aquests: «L'hospital devastat preserva els seus orins, / el vell tresor dels crits d'orats i de parteres. / Com una mar bullint, el safrà de la tarda / enfora tot de cop l'arròs de les rajoles».

Pel que fa als articles de Lurdes Boix i Pere Bosch dedicats a l'arròs, es poden arrodonir amb un text de Natàlia Iglesias al 239, que tracta d'un documental dirigit per Antoni Martí en què es recullen alguns dels episodis que han marcat la història de Pals i la seva vinculació amb el conreu de l'arròs. Finalment, els articles de Víctor Gay sobre Carles Fontserè remetent a un escrit del 241 en què Xavier Cortadellas recordava aquestes paraules del cartellista: «He dut una vida poc convencional i bohèmia, però m'ha agradat sempre tenir ordenades les meves coses».